

Forslag

til

Lov om ændring af lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner.

Fremsat den 14. november 1974 af *Ingolf Knudsen* (CD), *Chr. Christensen* (KrF),
Lena Pedersen (CD) og *Inger Stilling Pedersen* (KrF).

§ 1.

I lov nr. 362 af 13. juni 1973 om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner foretages følgende ændringer:

1. I § 11 indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

„Stk. 3. Rådene behandler efter indstilling fra studienævnene alle spørgsmål om de generelle regler for eksamen, karaktergivning, undervisningen og studieordningen. Rådene behandler endvidere forslag til ændring af eksamensbekendtgørelsen. Forslag sendes til undervisningsministeren gennem konsistorium ledsaget af dets eventuelle forslag og bemærkninger.

Stk. 4. Rådene fastlægger kompetencefordelingen mellem studienævnene og afgør klager over de af studienævnene truffne afgørelser. Rådene kan endvidere på eget initiativ optage sager, der henhører under studienævnene, jfr. § 14, til afgørelse. Ved afgørelsen af sager vedrørende studienævnene har det tekniske og administrative personalets repræsentanter ikke stemmeret.“

Stk. 3-7 bliver herefter stk. 5-9.

2. I § 12 ændres „stk. 2-7“ til: „stk. 2-9“.

3. I § 14, stk. 1, affattes 1. og 2. pkt. således:

„Der nedsættes et studienavn for hvert fag. Der kan nedsættes studienavn for linier eller dele af fag“.

4. I § 14 udgår stk. 2 og stk. 3.

Stk. 4-8 bliver herefter stk. 2-6.

5. I § 14, stk. 4, der bliver § 14, stk. 2, ændres „de faglige studienavn“ til: „studienævnene“, og i paragraffens stk. 6 og 7, der bliver stk. 4 og 5, ændres ordene „det centrale studienavn“ til: „de i §§ 11 og 12 nævnte råd“.

6. Efter § 14, stk. 8, der bliver § 14, stk. 6, indsættes som nyt stykke:

„Stk. 7. En sjettedel af studienavnets medlemmer kan anke enhver af nævnets afgørelser til de i §§ 11 og 12 nævnte råd. En sådan anke har opsættende virkning.“

7. § 17, stk. 4, affattes således:

„Stk. 4. Repræsentanter for de studerende i konsistorium vælges for et år ad gangen af og blandt samtlige studerende, der er indskrevet på vedkommende læreanstalt. Repræsentanter for de studerende i de i §§ 11 og 12 nævnte råd vælges for et år ad gangen af og blandt samtlige studerende, der er indskrevet inden for vedkommende område. De studerendes repræsentation udgør halvdelen af det samlede antal lærerrepræsentanter.“

8. § 19, stk. 2, udgår.

9. § 20 affattes således:

„§ 20. Reglerne for valgrettens udøvelse fastsættes af undervisningsministeren. Valgmåden skal være forholdstalsvalg mellem lister. Ved udregning af mandaternes fordeling anvendes den Laguë'ske metode.“

§ 2.

Loven har virkning fra den 1. april 1975.

Bemærkninger til lovforslaget.

Centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti må erkende, at styrelsesloven for de højere uddannelser, der blev vedtaget første gang den 4. juni 1970 og revideret 13. juni 1973, på flere områder ikke fungerer efter hensigten. På de uddannelsesinstitutioner, hvor loven har været i kraft længst, nemlig universiteterne, kan man allerede nu konstatere problemer i form af niveausænkning, manglende alsidighed og politisering.

Forslagsstillerne erkender, at de fleste fagstudienævne udfører deres arbejde på tilfredsstillende vis. Vi finder det derfor ikke rimeligt at nedlægge disse eller ændre forholdet mellem antallet af lærere og studenter i fagstudienævnene på nuværende tidspunkt.

Ad 1-6.

Forslagsstillerne finder, at der er talrige eksempler på ulemper i forbindelse med centralstudienævnenes arbejde:

- A. Ifølge styrelsesloven skal der ved et hovedområde ved indirekte valg nedsettes et centralstudienævn. Hvert fagstudienævn sender normalt 1 student og 1 lærer. Dersom der blot i ét af studienævnene vælges en lærerrepræsentant, der stemmer sammen med de studerende, behersker denne gruppe automatisk alle de øvrige studienævne. Dette kan i vigtige studiemæssige sammenhænge (f. eks. fastsættelse af studieplaner) medføre en underkendelse af de fagligt kompetente lærere. Det må i denne forbindelse betænkes, at lærergruppen er ret heterogen, idet den består af såvel fastansatte som af løstansatte (f. eks. undervisningsassistenter). Den sidstnævnte gruppe kan være i flertal. Den ansættes som bekendt af studienævnene. Forslagsstillerne finder, at undervisningsassistenternes totale afhængighed af studienævnene er uheldig. En ændring af loven som her foreslået vil medføre en væsentlig forbedring af denne personalegruppes forhold.
- B. Den indirekte udpegning af centralstudienævnets medlemmer har umuliggjort store mindretalsgruppers deltagelse i nævnets arbejde.
- C. Valgmåden har også medført et betydeligt arbejdspress på både for de pågældende lærere samt studenterne, idet de både er medlem af fagstudienævnet og centralstudienævnet. Lærere, der hellere vil bruge deres arbejdstid til forskning end til administrativt arbejde, bliver i nogle tilfælde udpeget til centralstudienævnet ved

lodtrækning. Nedlæggelse af centralstudienævnet vil betyde en væsentlig mindre administration.

- D. Ifølge lovens § 11 afgøres fordelingen af ressourcer imellem de enkelte fag, institutter og studienævne af fakultetsrådet (§ 11- eller 12- rådene). Fakultetsrådene har imidlertid ingen indflydelse på, hvorledes ressourcerne til undervisningen udnyttes. I en tid, hvor det er nødvendigt at udvise den yderste sparsommelighed med statens midler, synes det lidet hensigtsmæssigt at berøve den resourcefordelende instans mulighed for at gribe ind over for en eventuel tvivlsom anvendelse af de bevilgede midler.
- E. Politiseringen af centralstudienævnene gør ofte organet uarbejdsdygtigt. Som eksempel herpå kan fremhæves det humanistiske centralstudienævn ved Københavns universitet i perioden 15. august til ca. 15. oktober 1974.
- F. Der er i høj grad opstået en kompetencestrid mellem centralstudienævnet og fakultetsrådet. Uklarheder i gældende lov har muliggjort dette. Ligeledes har fagstudienævnene kæmpet imod en kompetenceafgivelse til centralstudienævnet bl. a. i forbindelse med de såkaldte tværfag.

Med baggrund i disse betragtninger foreslår centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti centralstudienævnene nedlagt og deres kompetence overført til fakultetsrådene. Endvidere ønsker de to partier, at fakultetsrådene selv får mulighed for at gribe ind i forhold, rådene ønsker ændret. Ligesom det teknisk-administrative personale ikke har sæde i centralstudienævnene, vil gruppen ikke have stemmeret, når studienævnsager behandles i rådet.

Forslagsstillerne ønsker at understrege, at de ovenfor anførte bemærkninger ikke må opfattes som en mistillids erklæring til de studerende. Også efter en vedtagelse af den her foreslåede ændring i loven vil de studerende kunne øve en betydelig indflydelse på studiernes indhold og administration. Forslaget sigter alene på at fjerne muligheden for misbrug af selvstyret til en udvanding af studiernes indhold, til en vilkårlig personalepolitik eller til en uhensigtsmæssig anvendelse af de givne bevillinger.

Ad 7-9.

Ved de sidst afholdte valg (bl. a. på Københavns universitet) har det vist sig, at styrelsesloven af 13. juni 1973's paragraffer om valgregler ikke er

hensigtsmæssig udformet. For det første gjorde muligheden for opdeling i repræsentationsområder mindretalsbeskyttelsen illusorisk, og dernæst medførte lovens bestemmelser om underskriftindsamling en stor administration.

Ved styrelseslovvalget på Københavns universitet viste det sig, f. eks. ved valget til konsistorium, at man på grund af opdeling i repræsentationsområder fik et valgresultat, hvorefter 1 studentergruppe fik 8 mandater for ca. 6.700 stemmer (altså ca. 850 stemmer pr. mandat), mens en anden gruppe fik 1 mandat for 2.100 stemmer. Ligeledes i det samfundsvidenskabelige fakultet, hvor en studentergruppe fik 1 ud af 6 mandater for 40 pct. af stemmerne. Repræsentationsområderne synes ikke at sikre mindretallets medindflydelse.

Begrundelsen for en opdeling af et område i repræsentationsområder er en sikring af forskellige faglige aspekter. Repræsentationsopdelingen ved valget viste imidlertid, at man for det første af politiske grunde lavede repræsentationsområder, i hvilke fagene ikke hørte logisk sammen, at man i forskellige fag (bl. a. dansk på Københavns universitet) opdelte folk efter CPR-nummer (her ville en opdeling på 1. og 2. del have været mere naturlig, hvis man endelig ville have en opdeling), og endelig at man ved valgkredsopdelingen blandede de store og små fag således, at de små fag alligevel ingen mulighed for repræsentation havde.

Med blot et nogenlunde kendskab til fagene på en uddannelsesinstitution kan man ved valg af repræsentationsområder udelukke ethvert mindretal fra indflydelse.

Ophævelsen af repræsentationsområder vil i høj grad virke afpolitiserende. Under alle omstændigheder bør repræsentationsområderne til konsistorium bortfalde for de studerendes vedkommende, da der ikke her er tale om varetagelse af faglige problemer, men uddannelsesinstitutionens virke som

helhed. Centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti ønsker derfor en ændring i styrelseslovens § 17 samt bortfald af § 20, stk. 2-4.

De to partier ønsker ligeledes styrelseslovens § 20, stk. 1, ændret således, at valgmåden ved valg til de styrende organer altid skal foregå som forholdstalsvalg mellem lister.

Dette forslag vil for det første medføre en garanti for mindretalsgrupperes repræsentation i de styrende organer.

Forslaget vil dernæst medføre en administrativ forenkling. Den gældende styrelseslov foreskriver, at man ved en underskriftindsamling kan kræve forholdstalsvalg. Dette er i praksis uhensigtsmæssigt af følgende grunde:

A. Valget er foreskrevet til at foregå i oktober måned. Det vil sige, at de nyimmatrikulerede studenter, når underskriftindsamlingen skal foregå, ikke har haft mulighed for at stifte bekendtskab med studenterorganisationerne.

B. Antallet af underskrifter med krav om forholdstalsvalg kan meget let løbe op i flere hundreder. De kontrolforanstaltninger, der er nødvendige efter indleveringen, lægger et meget stort beslag på administrativ arbejdskraft. (Fag og CPR nr. skal kontrolleres, hvilket må ske manuelt).

Administrativt vil gennemførelsen af listevalg i stedet for enkeltmandsvalg heller ikke i de små fag give problemer.

Efter forslagsstillernes mening bør man forsøge at forenkle styrelsessystemet på vore læreanstalter således, at både lærere, studerende og administrationen bruger mindre tid på de samme beslutninger. Det er forslagsstillernes opfattelse, at det nu fremlagte ændringsforslag vil medføre lettelse i administrationen og større retfærdighed over for alle grupper på de højere læreanstalter samt en bedre sikring af alsidighed og niveau.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov.

Gældende lov.

1.

§ 11. Forskning og uddannelse ved institutionerne kan foregå inden for flere hovedområder.

Stk. 2. Forskningen og uddannelserne inden for hvert hovedområde ledes af et råd, der afgør alle sager, som vedrører hovedområdet som helhed, samt, sager der vedrører forholdet mellem to eller flere faggrupper inden for hovedområdet, jfr. § 12, eller mellem institutråd og studienævn.

Stk. 3. Rådene træffer afgørelse om ansættelse eller indstilling om ansættelse, afsked eller orlov, for så vidt angår heltidsbeskæftigede lærere og videnskabelige medarbejdere samt eksterne lektorer. Rådene tildeler licentiat- og doktorgrader samt jus docendi. Rådene afgiver indstilling til konsistorium om tildeling af æresdoktorgrader.

Stk. 4. Rådene træffer afgørelse om fordelingen af de tildelte ressourcer imellem de enkelte fag, institutter og studienævn.

Stk. 5. Hvert råd kan nedsætte et budget- og forretningsudvalg, der dels udarbejder hovedrådets budgetforslag, dels efter rådets bemyndigelse i øvrigt kan handle på dets vegne. Består rådet af 12 medlemmer eller derover, skal der nedsættes et budget- og forretningsudvalg.

Stk. 6. Hvert råd nedsætter særligt fagkyndige udvalg til bedømmelse af ansøgninger til videnskabelige stillinger, af videnskabelige arbejder indleveret med henblik på erhvervelse af licentiat- eller doktorgrader samt af ansøgninger om jus docendi. Udvalgene afgiver indstilling til vedkommende råd.

Stk. 7. Hvert råd kan af sin midte i øvrigt nedsætte udvalg og henlægge sine beføjelser til disse.

Lovforslaget.

1. I § 11 indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

„*Stk. 3.* Rådene behandler efter indstilling fra studienævnene alle spørgsmål om de generelle regler for eksamen, karaktergivning, undervisningen og studieordningen. Rådene behandler endvidere forslag til ændring af eksamensbekendtgørelsen. Forslag sendes til undervisningsministeren gennem konsistorium ledsaget af dettes eventuelle forslag og bemærkninger.

Stk. 4. Rådene fastlægger kompetencefordelingen mellem studienævnene og afgør klager over de af studienævnene truffne afgørelser. Rådene kan endvidere på eget initiativ optage sager, der henhører under studienævnene, jfr. § 14, til afgørelse. Ved afgørelsen af sager vedrørende studienævnene har det tekniske og administrative personales repræsentanter ikke stemmeret.“

Stk. 3-7 bliver herefter stk. 5-9.

Gældende lov.

2-6.

§ 12. Det kan i statuten fastsættes, at et hovedområde opdeles i to eller flere faggrupper. En faggruppe ledes af et råd, der overtager dele af de funktioner, der er fastsat i § 11, stk. 2-7. De nærmere regler herom fastsættes i statuten.

§ 14. Der nedsættes for hvert hovedområde et centralt studienævn. Der kan nedsættes studienævn for faggrupper, fag, linjer eller dele af fag. De nærmere regler herom fastsættes i statuten.

Stk. 2. Det centrale studienævn fastlægger kompetencefordelingen mellem dette og de øvrige studienævn og mellem disse indbyrdes.

Stk. 3. Det centrale studienævn behandler efter indstilling fra studienævnene alle spørgsmål om de generelle regler for eksamen, karaktergivning, undervisningen og studieordningen. Det centrale studienævn behandler endvidere forslag til ændring af eksamensbekendtgørelsen. Forslag sendes til undervisningsministeren gennem vedkommende råd og konsistorium, ledsaget af disse instansers eventuelle forslag og bemærkninger.

Stk. 4. Inden for rammerne af de gældende bekendtgørelser om eksamen, karaktergivning m. v. og de givne bevillinger udarbejder og ajourfører de faglige studienævn en studieordning med angivelse af undervisningsmål, omfang og varighed, form og indhold samt pensumbeskrivelse. Studienævnene tilrettelægger undervisningen og afholdelsen af eksaminer.

Stk. 5. Vedkommende studienævn skal påse, at studiet kan gennemføres som forudsat i eksamensbekendtgørelsen og studieordningen og på den normerede tid, at samordningen af studiets enkelte dele finder sted, at enkelte fag eller discipliner ikke ændres urimeligt i omfang, og at den undervisning, der gives, er relevant i forhold til uddannelsens mål og de fastsatte eksamensfordringer.

Stk. 6. Studienævnet kan dispensere fra studie- og eksamensordninger i henhold til gældende bestemmelser. Afgørelsen kan af ansøgeren indbringes for det centrale studienævn.

Lovforslaget.

2. I § 12 ændres „stk. 2-7“ til: „stk. 2-9“.

3. I § 14, stk. 1, affattes 1. og 2. pkt. således: „Der nedsættes et studienævn for hvert fag. Der kan nedsættes studienævn for linier eller dele af fag“.

4. I § 14 udgår stk. 2 og stk. 3. Stk. 4-8 bliver herefter stk. 2-6.

5. I § 14, stk. 4, der bliver § 14, stk. 2, ændres „de faglige studienævn“ til: „studienævnene“, og i paragraffens stk. 6 og 7, der bliver stk. 4 og 5, ændres ordene „det centrale studienævn“ til: „de i §§ 11 og 12 nævnte råd“.

Gældende lov.

Stk. 7. Vedkommende studienævn træffer endvidere efter regler fastsat af undervisningsministeren, jfr. § 2, stk. 3, nr. 4, afgørelse om ansættelse af deltidsansatte, time-lønnede undervisningsassistenter og tilsvarende lærere. Studienævnets afgørelser kan af ansøgerne, den eller de fagkyndige, der har udtalt sig om ansøgernes kvalifikationer, eller et medlem af studienævnet indbringes for det centrale studienævn. Studienævnet skal have lejlighed til at udtale sig om oprettelse og nedlæggelse af andre lærerstillinger og om de undervisningsmæssige kvalifikationer hos ansøgere til disse stillinger.

Stk. 8. Andre sager, der vedrører undervisningen under et studienævns område, skal forelægges nævnet til udtalelse, inden sagen afgøres.

7.

§ 17. Repræsentanter for de heltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere og lærere i konsistorium og råd vælges for 3 år ad gangen af og blandt dem, der er ansat inden for vedkommende område.

Stk. 2. Repræsentanter for de deltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere og lærere i konsistorium og råd vælges for ét år ad gangen af og blandt dem, der er ansat inden for vedkommende område. Der vælges mindst én repræsentant til hvert organ. Såfremt der ikke opstilles kandidater for de deltidsbeskæftigede, kan disses mandater besættes af de heltidsbeskæftigede for ét år ad gangen.

Stk. 3. Repræsentanter for de tekniske og administrative medarbejdere i konsistorium og råd vælges for 3 år ad gangen af og blandt dem, der er ansat inden for vedkommende område. Disse medarbejders repræsentation udgør halvdelen af det samlede antal lærerrepræsentanter. Er antallet af disse medarbejdere under halvdelen af det samlede antal lærere, nedsættes andelen til en fjerdedel. I statuten fastsættes størrelsen af repræsentationen i de enkelte råd.

Lovforslaget.

6. Efter § 14, stk. 8, der bliver § 14, stk. 6, indsættes som nyt stykke:

„*Stk. 7.* En sjattedel af studienævnets medlemmer kan anke enhver af nævnets afgørelser til de i §§ 11 og 12 nævnte råd. En sådan anke har opsættende virkning.“

Gældende lov.

Stk. 4. Repræsentanter for de studerende i konsistorium og råd vælges for ét år ad gangen af og blandt de studerende, der er indskrevet inden for vedkommende område. De studerendes repræsentation udgør halvdelen af det samlede antal lærerrepræsentanter.

8.

§ 19. Hvert studienævn består af et lige stort antal lærere og studerende, i alt højst 12. De vælges for ét år ad gangen af og blandt henholdsvis de lærere, der underviser, og de studerende, der studerer inden for det pågældende studienævns område.

Stk. 2. Medlemmer til de centrale studienævne udpeges af studienævnene ved hovedområdet. De centrale studienævns medlemsstal fastsættes af konsistorium. De centrale studienævn kan nedsætte forretningsudvalg, hvis medlemstal fastsættes af konsistorium. De nærmere regler fastsættes i statuten.

9.

§ 20. Regler for valgrettens udøvelse fastsættes af undervisningsministeren. Valgmåderne skal fastsættes med henblik på sikring af en rimelig repræsentation af de forskellige fag og anskuelser.

Stk. 2. Repræsentanterne for de enkelte valggrupper i konsistorium og de råd, der er nævnt i §§ 11 og 12, træffer for hvert valg inden for deres område afgørelse om den valg måde, der skal finde anvendelse, og om en eventuel opdeling af de valgberettigede i repræsentationsområder. Ved mandatfordelingen imellem repræsentationsområderne kan der tages hensyn til såvel antallet af valgberettigede inden for området som til interessen i, at faglige eller andre anskuelser er repræsenterede.

Stk. 3. Inden for en valggruppe kan et antal valgberettigede, svarende til en fjerdedel af antallet af valgberettigede for hvert mandat, kræve, at mandaterne fordeles efter regler om forholdstalsvalg. Er der foretaget opdeling i repræsentationsområder, skal

Lovforslaget.

7. § 17, stk. 4, affattes således:

„*Stk. 4.* Repræsentanter for de studerende i konsistorium vælges for et år ad gangen af og blandt samtlige studerende, der er indskrevet på vedkommende læreanstalt. Repræsentanter for de studerende i de i §§ 11 og 12 nævnte råd vælges for et år ad gangen af og blandt samtlige studerende, der er indskrevet inden for vedkommende område. De studerendes repræsentation udgør halvdelen af det samlede antal lærerrepræsentanter.“

8. § 19, stk. 2, udgår.

9. § 20 affattes således:

„**§ 20.** Reglerne for valgrettens udøvelse fastsættes af undervisningsministeren. Valgmåden skal være forholdstalsvalg mellem lister. Ved udregning af mandaternes fordeling anvendes den Laguë'ske metode.“

Gældende lov.

hvert område bestå af mindst to mandater. Der kan indgås liste- og/eller valgforbund mellem grupper og/eller kandidater.

Stk. 4. Begæringen om forholdstalsvalg skal senest 30 dage før valgets afholdelse af 5 valgberettigede skriftligt indgives til rektor og skal være ledsaget af personlige underskrifter fra det antal personer, der er nævnt i stk. 3.

Lovforslaget.